

Fins que Manolo Boix no va fer el retrat de Joan Baptista Basset, el general maulet no tenia rostre. Ara, sí.

Pren forma el projecte Basset

Un grup de ciutadans del País Valencià s'ha conjurat en positiu per a popularitzar la figura del general maulet Joan Baptista Basset. Un poema simfònic és la part més visible d'una iniciativa que hom vol que sigui d'ampli abast.

MANOLO BOIX

“Volem recuperar el nom del general que alliberà València i defensà les muralles de Barcelona fins a la caiguda de la ciutat, el 1714.” La determinació és concisa: recuperar la figura de Joan Baptista Basset, aconseguir que el seu nom tingui presència a carrers i places de tot el país, que se n’expliqui la història a les escoles, que etcètera. Vicenç Salvador Torres Guerola, que és de Palma, Josep Usó i Manyós, de Vila-real (Plana Baixa) i Carolina Latorre Canet, d’Alginet (Ribera Alta) són els noms dels impulsors de l’anomenat Projecte Basset.

Josep Usó va conèixer Vicenç Torres gràcies a les matemàtiques: “Tots dos tenim uns fills que són bons en aquesta matèria i els van seleccionar per al programa Estímul del Talent Matemàtic. Al País Valencià trien 25 alumnes entre sisè de primària i primer d’ESO. Això implica que vint dissabtes de l’any te’ls passaràs portant el fill a la universitat perquè hi faça tres hores de classe”, ens explica amb un pic d’orgull que no vol dissimular. I això, que està molt bé per als xiquets, pot ser força tediós per als pares que els acompanyen. “Però passa que xerrem”, resumeix Usó. “I que vas fent amistats noves.”

Quan es van posar a parlar, Torres va saber que Usó, a més de fer classes de química, era escriptor. I va trobar l’oportunitat de completar el projecte que havia encetat de feia un temps: “Em va dir: i la poesia, com et prova? Jo li vaig respondre que, la veritat, no m’hi havia posat mai, però ell no en va fer cabal: ‘M’ajudaries en una cosa?’” I ja va estar. Li va explicar el Projecte Basset, va quedar sorprès de constatar que Josep Usó coneixia el personatge, l’escriptor es va comprometre a col·laborar-hi i van posar fil a l’agulla.

Vicenç Torres ja tenia, aquell setembre del 2009, ben embastada la composició que finalment han anomenat *Poema a Joan Baptista Basset*: la música és del mallorquí; la lletra, del vila-realenc. I entre tots dos han donat forma a aquest homenatge que esdevé simfonia.

El poema. Són gairebé 52 minuts de música, estructurats en onze parts i que algun dia, apunten els autors amb un somriure, “esperem poder sentir

al Liceu”. La primera part, “L’arribada”, necessita “un tenor amb veu potent”, explica el compositor: és la crida del general Basset en desembarcar a Dénia, el 1705, i comença dient: “Valencians, escolteu-me”; després hi ha “Sa lluita”, d’interpretació “aspra, barroca”; “Victòria”, “pensada per a les escoles de música”, específica aleshores Torres, bo i recalcant la voluntat d’estesa amb què s’ha pensat l’obra; i “València”, que torna a tenir lletra (és la rebuda de Basset a la ciutat: “Fugiu, botiflers; no tindreu/ qui us ajude aquí mai més”) i que “és un fragment fàcil per a qualsevol conservatori de mitjà”.

La part que fa cinc ja és “Barcelona”, que pren to beethovenià per a representar “una batalla a les muralles de la ciutat”; la segueix un breu espai per a flauta i violoncel, “Vençut i empresonat”; i s’arriba a “La mort”, “un obstinat amb molts instruments a l’uníson”, i a “Tristesia”, que conclou la primera part. Després, Vicenç Torres proposa d’incloure-hi un fragment de la coneguda melodia “El cant dels ocells”: a més del component emotiu, resulta que la melodia va ser emprada pels austríacs, l’any 1705, per a popularitzar una lletra que donava la benvinguda a l’arxiduc Carles (“*Cantaven los aucells / quan veren los vaixells/ davant de Barcelona*”), bo i blasmant de passada Felip de Borbó (“*i lo alegre Tord/ cantant deia a-n el Bord:/ —Tu eres la ponçonya*”).

Les tres darreres parts del Poema prenen un to èpic: “Agermanem-nos” és “una exclamació de l’oboè a la unitat dels pobles de la Mediterrània”; després ve “La Muixeranga”, amb arranjaments i variacions per a orquestra i dolçaina; i, finalment, l’“Himne a Basset”, quan el cor canta “hem de bogar tots i amb força” i recorda, per a unir el nord i el sud, un claríssim “i amb la parla ens coneixerem”.

“Volem col·laborar en el coneixement d’un personatge important de la nostra història”

Unió i ampliació. “Pensem que, juntament amb Jaume I, el general Basset pot generar sentiments d’unió de poble entre tots nosaltres”, explica Vicenç Torres. De moment, parts del *Poema* ja han sonat a Alginet, en preparen tocadetes a Vila-real i a Alfarb, hi ha també possibilitats a Sueca, Alboraya (d’on sembla que era originari el general Basset) o Borriana. No cal dir que els autors l’ofereixen de gust a tothom qui el vulgui interpretar, que per a això es va imaginar.

Un cop feta l’obra —o mentre l’enllestien, qui sap exactament quan vénen al cap les idees—, Torres i Usó, juntament amb Carolina Latorre, que s’encarrega també d’anar fent conèixer el projecte arreu, van determinar que no era obligatori de deixar-ho circumscrit a l’àmbit musical, que “podia ser una cosa més àmplia”. I d’aquí ve la idea de promoure la dedicació de carrers, la difusió a les escoles i als mitjans i pertot: “Volem col·laborar en el coneixement d’un personatge que és molt important en la nostra història”, ens resumeix Josep Usó, “i que encara és un gran desconegut”.

Han resseguit els pocs punts de la nostra geografia que recorden Basset: hi ha un petit monument a la platja d’Alboraya, un altre a Xàtiva, i a Dénia, i la pedra de Basset, a Otos (una creació de l’escriptor i gnomòtic Joan Olivares: duu la inscripció “25 d’abril 1707 - 2007 / 300 anys de renadiu” i cada any, quan arriba el 25 d’abril, aniversari de la derrota d’Almansa, l’ombra d’aquest calendari solar tapa les quatre barres que hi ha gravades). Al Principat, només n’hi han trobat un: la placa que Acció Cultural del País Valencià va col·locar a Barcelona, al Fossar de les Moreres, obra d’Andreu Alfaro. La intenció d’aquesta *agitació bassetista* és que aviat n’hi hagi més, que no calgui ser cap expert en història, cap recercaire deficiós per a trobar el rastre de Joan Baptista Basset. Posats a somniar, aquests ciutadans que han passat a l’acció imaginen una solemne cerimònia d’inauguració del famós corredor mediterrani que aprofités l’ocasió per a batejar-lo: “*Corredor Basset* és un bon nom, no trobes?”, comenta Usó, i continua: “Bé, en realitat cal que el facen d’una vegada, amb nom o sense.” Una altra pausa: “Però seria bonic.”

Núria Cadenes